

Nr 100.

Av fru **Nordgren m. fl.**, angående statsbidrag för mindre bemedlade barnaföderskor å landsbygden resekostnader i vissa fall för distrikts- och reservbarnmorskor, m. m.

Enligt § 6 lag den 4 juni 1937 om anställande av distriktsbarnmorskor m. m. är distriktsbarnmorska berättigad till reseersättning vid förrättning i barnaföderskas hem, om resan överstiger en kilometer, vilken ersättning åvilar barnaföderskan. Detta innebär ett betydande avsteg från den princip, som angavs i motiveringen till lagen vid dennas framläggande i riksdagen, nämligen att förlossningsvården principiellt skall vara kostnadsfri. Genom sagda bestämmelse pålägger nämligen lagstiftningen de barnaföderskor, som äro avlägset boende från barnmorskas stationsort, en kostnad i samband med förlossningen, som övriga barnaföderskor äro befriade från.

Redan i anslutning till Kungl. Maj:ts proposition i ärendet, vid 1937 års riksdag, påyrkades i motion II: 411 sådan ändring i den föreslagna lagens § 6 att ifrågavarande ersättning måtte utgå ur allmänna medel. I en följdmotion, II: 413, yrkades jämväl att riksdagen måtte besluta sådan ändring i de av Kungl. Maj:t i proposition nr 39, angående förbättrad förlossningsvård m. m., föreslagna grunderna för statsbidrag till slutet och öppen barnsboerd m. m., att barnmorskas resekostnad vid förrättning i barnaföderskas hem, där detta är beläget på större avstånd från stationsorten, måtte ersättas med allmänna medel.

Statsutskottet anförde i sitt yttrande över motion II: 413 (utlåtande nr 121: 1937), att utskottet icke kunde fränkänna det i motionen framställda yrkandet om ersättning av statsmedel för barnmorskas resekostnader, vid förlossning i avlägset boende barnaföderskas hem, visst fog. Utskottet erinrade om att riksdagen i skrivelse (nr 15, punkt 115: 1937) hemställt om utredning angående ändrade grunder för statsbidrag till lindring av mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader, varvid även åsyftades att i resekostnadshänseende bereda en mera effektiv lindring åt dem, som bo på längre avstånd från läkares stationsort. Då det syntes utskottet lämpligt att berörda resekostnadsfrågor beaktades i ett sammanhang, ville utskottet rikta Kungl. Maj:ts uppmärksamhet på det i motionen framlagda spörsmålet.

Andra lagutskottet, som hade att yttra sig över motion II: 411, uttalade i sitt utlåtande (nr 41: 1937) sin anslutning till vad statsutskottet anförte i ärendet

och fann skäl tala för att vid den av statsutskottet omförmälda utredningen jämväl frågan om statsbidrag till kostnaderna för barnaföderskas färd till och från förlossningsanstalt bleve föremål för uppmärksamhet. Riksdagen beslöt i enlighet med utskottens förslag i berörda punkter.

Frågan togs ånyo upp vid 1939 års riksdag i motion II: 305, undertecknad av åtta av andra kammarens kvinnliga ledamöter. I denna motion hemställdes att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att frågan huruvida och enligt vilka grunder statsbidrag måtte utgå för mindre bemedlade barnaföderskors å landsbygden resekostnader för distrikts- och reservbarnmorskor, vid förrättning i barnaföderskas hem, där detta är beläget på större avstånd från stationsorten, snarast måtte upptagas till prövning och att förslag i ärendet måtte föreläggas 1940 års riksdag.

I sitt utlåtande (nr 5: 1939) framhöll statsutskottet att utskottet redan tidigare uttalat sig till förmån för en omprövning av det spörsmål det här gällde, i syfte att lindra kostnaderna vid förlossning i hemmet för de barnaföderskor, som bo på längre avstånd från distriktsbarnmorskas stationsort. Statsutskottet hänvisade vidare till årets statsverksproposition, av vilken framgick att vederbörande departementschef hade sin uppmärksamhet riktad på frågan, ehuru han ansett sig böra avvakta någon tids erfarenhet rörande det praktiska värdet av gällande bestämmelser om moderskapspenning och mödrahjälp innan frågan upptoges till slutlig prövning. Vid sådant förhållande och då det med hänsyn till departementschefens uttalande torde kunna förväntas att spörsmålet inom den närmaste tiden bleve föremål för förnyat övervägande, fann utskottet icke erforderligt att framställning gjordes till Kungl. Maj:t på sätt i motionen yrkats. Riksdagen följde utskottet.

Som framgår härav ha såväl utskott som riksdag ställt sig välvilliga till frågan och uttalat sig till förmån för en omprövning av densamma. Någon sådan har emellertid icke kommit till stånd, ehuru tre år förflutit sedan ärendet senast var före i riksdagen, vilket torde vara förklarligt med hänsyn till rådande förhållanden under nämnda tid. Men inte minst nuvarande svåra tider motivera att frågan snarast blir föremål för omprövning från Kungl. Maj:ts sida, då orättvisorna mot de barnaföderskor, som bo långt från barnmorskornas stationsort och följaktligen ha att erlægga dyra resekostnader för barnmorska vid förlossningsvård, bli ännu mera framträdande än tidigare. Värdet av det av statsmakterna lämnade stödet åt landets barnaföderskor, i form av moderskapspenning och mödrahjälp, torde allmänt erkännas, men om vissa av landets barnaföderskor nödgas använda en betydande del av den ekonomiska hjälp de erhålla för bestridande av kostnader för förlossningsvård, vilken andra barnaföderskor ha kostnadsfri, så innebär detta en uppenbar orättvisa mot de förstnämnda. Därtill kommer att denna orättvisa främst drabbar landsbygdens fattiga barnaföderskor, i synnerhet i glesbebyggda delar av landet, där avstånden äro stora och där sålunda rese-

kostnaderna för barnmorska kunna bli mycket betungande. Framförallt blir detta fallet i landets nordligaste delar, där fattigdomen, men även barnrike-
domen, är störst och där mödrahjälpen i många hem mer än väl *oavkortad*
behövs för att avhjälpa andra trängande behov. Den nu rådande ordningen
kan medföra att många barnaföderskor av kostnadsskäl nödgas avstå från
såväl den nödiga efterskötseln för egen räkning som rådgivning för den ny-
föddes, vilket i hög grad är ägnat att minska effektiviteten av den omvårdnad
av mödrar och barn, för vilken statsmakterna under senare åren vidtagit
stora och kostsamma åtgärder. I tider då befolkningsfrågan står i förgrun-
den, och då det på sina håll anses önskvärt att mödrahjälpen utökas, torde
det framförallt vara påkallat att den nu lämnade förlossningsvården göres
likvärdig för alla barnaföderskor.

Som förut framhållits fann andra lagutskottet 1937 skäl tala för att vid
den av statsutskottet omförmälda utredningen jämväl frågan om statsbidrag
till kostnaderna för barnaföderskas färd till och från förlossningsanstalt
bleve föremål för uppmärksamhet. Undertecknade motionärer vilja under-
stryka utskottets önskemål härom, evad avser barnaföderskor med långt
avstånd till närmaste förlossningsanstalt.

Ehuru det för vårdens likställighet mellan barnaföderskorna vore riktigtast
att statsbidrag utginge till resekostnader för barnmorska — eller för barna-
föderska till och från närmaste förlossningsanstalt — efter samma grunder
för alla, oavsett vederbörandes inkomster, torde det dock, av kostnadsskäl
och då behovet icke är lika stort, böra stanna vid att dylikt bidrag utgår
endast till mindre bemedlade barnaföderskor å landsbygden. Lämpligt vore
måhända att sådana bidrag utginge efter samma grunder som gälla beträf-
fande statsbidrag till bestridande av kostnader för resor vid sjukbesök, som
av vederbörande provinsialläkare eller extra provinsialläkare företagas hos
mindre bemedlade patienter på landsbygden. (Kungörelse den 5 maj 1939
nr 257.) Erinras bör också om att medicinalstyrelsen, samtidigt med för-
slaget om nya bestämmelser rörande bidrag till mindre bemedlades sjuk-
vårdskostnader, även avgivit av Kungl. Maj:t infordrat förslag till grunder
för statsbidrag till lindring av mindre bemedlade barnaföderskors å lands-
bygden kostnader för barnmorskans resa.

På grund av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t
hemställa, att frågan om huruvida och enligt vilka grunder stats-
bidrag må utgå för mindre bemedlade barnaföderskors å lands-
bygden resekostnader för distrikts- och reservbarnmorskor, vid
förrättning i barnaföderskas hem, där detta är beläget på större
avstånd från stationsorten, skyndsammast måtte upptagas till
prövning och förslag i ärendet föreläggas riksdagen, samt

att i detta sammanhang även frågan om statsbidrag till mindre bemedlade barnaföderskors å landsbygden resor till och från närmaste förlossningsanstalt måtte tagas i beaktande.

Stockholm den 21 januari 1942.

Olivia Nordgren.

Märta Öberg.

Elin Eriksson.

Kerstin Hesselgren.

Hildur Nygren.

Blenda Björck.

Hildur Alvé.

Disa Västberg.

Hulda Skoglund-Lindblom.

Ebon Andersson
i Stockholm.

Ellen Svedberg.

Anna Lindqvist-Petersson.

Ruth Gustafson.

Ebon Andersson,
Malmö.